

Správa o činnosti komisie ZMS - Únie múzeí v prírode.

Dovoľte, aby som vás informoval o činnosti odbornej komisie ZMS ÚMP a jej výboru.

(Prvé snahy o platformu pre múzea v prírode prebehli v 90 rokoch, výsledkom bol vznik OZ Únia múzeí v prírode v roku 2000 zaniklo v roku 2012 a súčasná podoba ako odbornej komisie ZMS vznikla rozhodnutím predstavenstva ZMS 10.12. 2013.)

(Predmetom činnosti je výmena vedeckých technických praktických skúseností súvisiacich s činnosťou múzeí tohto typu na Slovensku i v zahraničí. Prezentácia činnosti múzeí v prírode pre odbornú a laickú verejnosť. Nastaviť parametre pre koordinovanú koncepciu v oblasti ochrany a prezentácie objektov tradičnej architektúry.)

Výbor uskutočnil svoje stretnutie v SNM Martine, Múzeu liptovskej dediny v Pribyline a v októbri sa uskutočnilo valné zhromaždenie ÚMP vo Svidníku.

ÚMP realizovala prípravu, tlač a distribúciu spoločného kalendária múzeí v prírode s kontaktnými údajmi a vybranými programovými podujatiami. Členovia komisie sa zúčastnili Festivalu múzeí v prírode aj so svojimi prezentáciami. Komisia sa zamerala na zhodnotenie stavu múzeí v prírode, hlavne v kontexte s pripravovaným návrhom zákona o múzeách, kde využila v argumentácii výsledky dotazníka ÚMP o súčasnom stave tohto segmentu z hľadiska zriaďovateľskej štruktúry, personálneho zabezpečenia, ale hlavne sa zamerala na alarmujúci stav prezentovaných objektov, úroveň ich ochrany, opráv, údržby a prevádzkovanie týchto múzeí. Celá snaha našej komisie smerovala k pripomienkovaniu návrhu Zákona o múzeách, kde sme hľadali spôsob upozorniť na situáciu absencie tohto typu múzeí a ochrane ich objektov v danom návrhu, proti pôvodnému zneniu a hlavný dôraz kladieme na možnosť vytvorenia samostatnej grantovej schémy, ktorá by umožnila čerpať prostriedky na obnovu, rekonštrukciu a opravy objektov ľudovej architektúry, ako aj iných objektov v týchto múzeách. Toto úsilie vyvrcholilo vytvorením otvoreného listu ÚMP ministerke kultúry SR k problematike postavenia múzeí v prírode v novom zákone, problematike grantových schém pre múzeá v prírode. Tento list signovali štatutári múzeí v prírode a bol podaný na MK SR. Poďakovanie patrí štatutárom, ktorí signovali túto aktivitu ÚMP, poďakovanie patrí nášmu členovi a predsedovi SK ICOM D. Mikulíkovi za prednesenie našej problematiky na múzejnej a galerijnej rade a pani predsedníčke ZMS našej členke za podporu a doručenie na MK SR.

Odborná komisia pripravila spoločnú aktivitu spojenú s prezentáciou ÚMP počas týždňa Múzeí v prírode 2022, ktorej hlavnou témou bolo drevo, jeho spracovanie a využitie. Každé múzeum zvolilo individuálny prístup k obsahu a forme programu (ukážky). Ako formu odbornej metodiky a konzultačnej činnosti sa členovia výboru zúčastnili odborného kolokvia k projektu vstupného objektu Múzea liptovskej dediny.

Členovia komisie mali aj zastúpenie medzi delegátmi Generálnej konferencie medzinárodnej rady múzeí ICOM v Prahe (o výsledkoch ste boli informovaní) a zúčastnili sa aj Odbornej konferencie „Ochrana zbierok v múzeách v prírode“ v NMP VMP Rožnove pod Radhoštěm, kde prebehli neformálne rokovania s prezidentom Českého svazu múzeí v prírode p. Ondrušom k problematike spolupráce a podpisu Memoranda o spolupráci medzi ZMS - ÚMP a ČSMP, ktoré by sa malo zavrieť v týchto dňoch.

Členovia komisie sa zúčastnili na pracovnom rokovaní s MK SR vo Zvolene 6.10. 2022 k problematike Zákona o múzeách - aj za účasti zriaďovateľov. V diskusii sme opätovne poukázali na postavenie múzeí v prírode v sieti múzeí, stav prezentovaných objektov a platnej legislatívy pre využívanie grantových schém, rast investičného dlhu na kópiách objektov, ktoré nie sú zbierkovými predmetmi ani pamiatkovými objektami. Upozornili sme na stav zbierkového fondu v prípade ak sú objekty zbierkovým predmetom. Sú to v podstate stavebné objekty a je nutné prehodnotiť prístup z hľadiska ich ochrany inou formou než pri štandardnom zbierkovom fonde.

Svoje pripomienky sme vyjadrili aj k prípadne novému typu fondu miesto FPU fond na podporu kultúrneho dedičstva, k problematika štandardov (zverejnenie = záväzný) a akreditácie múzeí podmienky na ich realizáciu, hodnoteniu a typologickému rozdeleniu objektov múzeí (zaradenie múzejných expozícií typologicky - ľudový dom, hrad, kostol, openair múzeá) pre analýzu stavu múzeí, vzdelávanie múzejných pracovníkov a poukázanie na personálne zabezpečenie potrebných odborných pracovníkov aj z hľadiska kvalifikácie pre využitie pôvodných remeselných činností a technológií. Analýzu rozpracovanú Inštitútom kultúrnej politiky zjavne treba dopracovať a následne vyhodnotiť stav v múzeách v kontexte prípravy nového zákona. Poukázal sme na rozdiel medzi registrom a sieťou múzeí. Zriaďovatelia VÚC vyjadrili výhrady k záväznosti paragrafového znenia z hľadiska možnosti financovania z rozpočtov pre OVZP.

V októbri sa uskutočnilo valné zhromaždenie ÚMP v Múzeu ukrajinskej kultúry vo Svidníku, ktoré vyhodnotilo zrealizované aktivity a nastavilo si ciele pre ďalšie obdobie - vydanie spoločného kalendária, podujatie Týždňa múzeí v prírode, možnostiach spoločnej propagácie a prípravu podania projektu na odbornú konferenciu 2.ročníka Múzeá v prírode - koncepcie, realita a vízie, ktorá bude venovaná okruhu tém k ochrane objektov múzeí v prírode. Pripravili sme okruh tém, rozpočet, prednášateľov, sprievodný program. Týmto si dovoľujem vyzvať záujemcov z Vašich radov na účasť.

Témy konferencie:

Ochrana drevených prvkov konštrukcií objektov ľudovej architektúry – diagnostika, vyhodnotenie, návrh sanácie.

Tradičné technológie spracovania dreva pri obnove a údržbe objektov ľudového staviteľstva - tesárske a šindliarske technológie, oprava konštrukcií, protézy, oprava konštrukčných spojov.

Technológie používané pri úprave zrubovej konštrukcie - omietky, nátery, výplne.

Strešné krytiny (najmä šindel, slama) – technológia pokrytia, príprava a kvalita materiálu, ochrana, údržba, oprava. Vplyv klimatických zmien, pôdnej a vzdušnej vlhkosti na materiál prezentovaných objektov ľudovej architektúry – sledovanie stavu materiálov, vplyv výberu osadenia objektu v teréne na mieru, vlhkosti v dreve.

Metódy sanácie a chemická ochrana dreva proti biologickým škodcom a ostatným degradačným vplyvom - teplovzdušná sanácia, mikrovlnné žiarenie, hĺbková impregnácia, nátery, chemické prostriedky.

Teoretické, metodické a legislatívne procesy pri ochrane objektov ľudovej architektúry.

Múzea v prírode majú nezastupiteľné miesto v skladbe múzeí na Slovensku a patria k najnavštevovanejším. Realita spojená s ich existenciou je zložitým procesom , ktorý treba neodkladne koncepčne riešiť.

Tolko teda zhrnutie činnosti odbornej komisie Únie múzeí v prírode, prajem Vám do ďalšieho roka pevné zdravie a na pracovnom poli naplnenie stanovených cieľov, samozrejme za predpokladu vytvorenia podmienok zo strany zriaďovateľov.